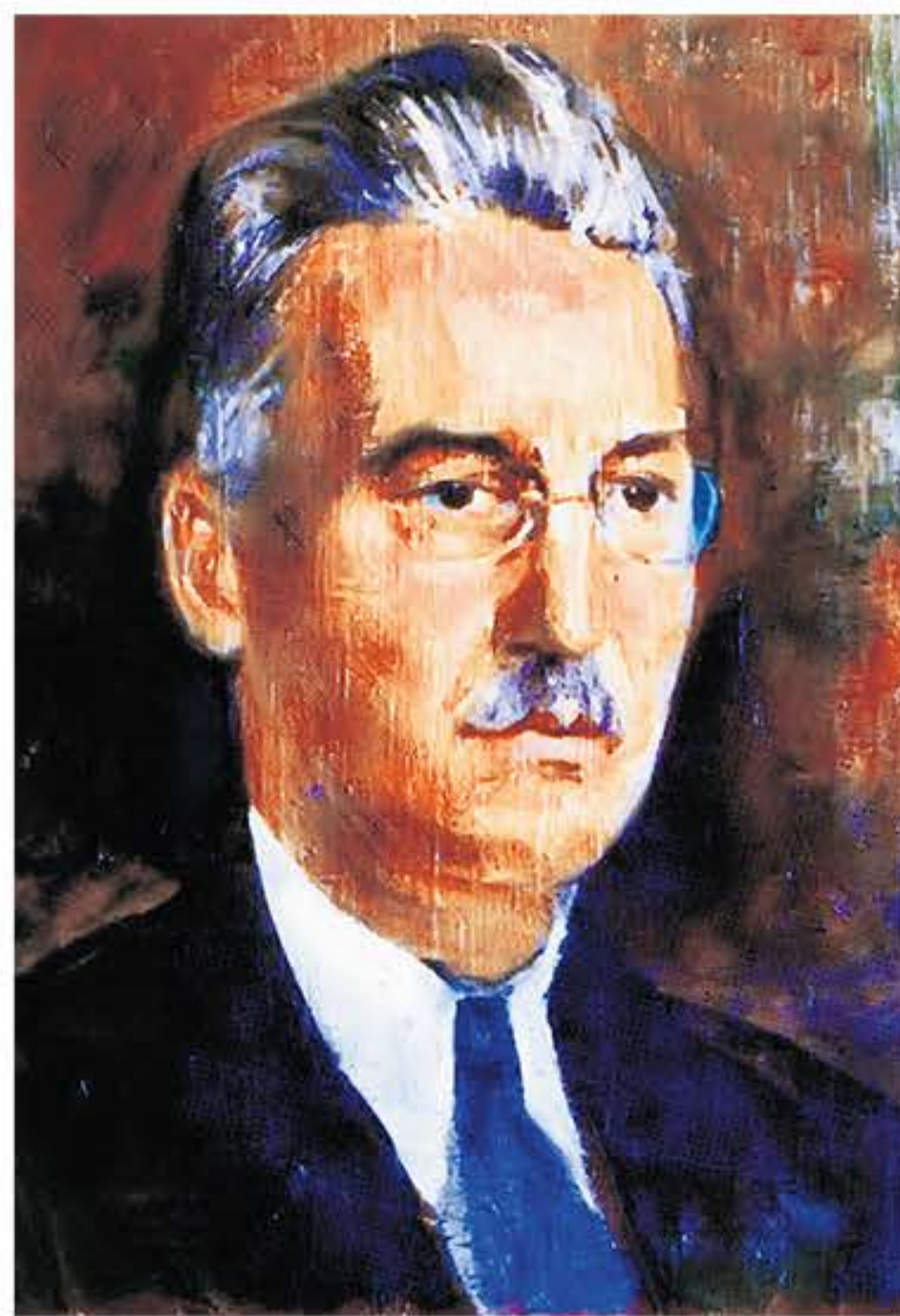

Живот и дело „косовског Андрића”

Научни скуп о стваралаштву Григорија Божовића у Косовској Митровици и Зубином Потоку. Већину путописа Божовић је, најпре, објављивао у „Политици”

Григорије Божовић, рад Јована Бијелића

заве истине” и „Чудесни кутлови” (1930), „Два дана по Грузи” (1933). Божовић, наглашава Росић, да је физичку и психолошку карактеризацију, не само Срба, већ и Турака, Арнаута, муслимана, Горанаца, Бугара, Грка, Цинцара, Срба Косоваца, Срба Црногораца, Срба Македонаца.

У путописно-репортерском стваралаштву Григорија Божовића, које чини две трећине целокупног књижевног дела највећег косовског писца, истиче Јордан Ристић, најбројнији су путописи о Старој Србији, његовом завичају са којим је срастао и који је најбоље познавао. Животно искуство и литерарна зрелост, омогућили су Григорију Божовићу да објективно сагледа и прикаже дубину живота косовског човека, да продре у суштину једног злог времена и прилика у њему, да проникне у филозофију живота Срба, који стоички подносе све неправде и зла да би се одржали на ледовини, сачували своју веру и национални идентитет. Србина шиба живот, али он жилаво истрајава,

спреман да поднесе и највеће жртве да би испунио Лазарев и предачки завет и сачувао тапије српског Косова и Метохије, не губећи наду да зло и неправда морају бити поражени.

У косовском узаврелом котлу, зверињаку, где се Србинов живот распулује, унижава и циклично страдалнички понавља, додаје Ристић,

гића, Владимира Велмар-Јанковића, Тодора Манојловића, Станислава Винавера...

Иван Чарота, оснивач Катедре за српистику на државном Универзитету у Минску, у Белорусији, говорио је о јунацима прича Григорија Божовића, као читалац-странац. Постоји више дефиниција књижевности. По њему, књижевност мора да изрази суштину народа, његову историју, његов етнички и етички карактер. Само тада писац испуњава своју улогу и може да заузме место у националној књижевности, а његово дело се избори за место у „златном фонду”, и националне и светске књижевности. У руској књижевности то су: Пушкин, Достојевски, Шолохов, у белоруској: Јакуб Колас, Иван Мележ, Иван Пштањиков, у српској: Његош, Андрић, Ћосић и – Григорије Божовић, којег је недавно открио. Овај наш велики писац није превођен на руски, белоруски и украјински.

Тиодор Росић је указао на путописе Григорија Божовића. Стара Србија – Рашка, Косово и Метохија, Источна и Западна Македонија, Стари Влак, Тронежа; Шумадија, Црна Гора, Стара Херцеговина, Босна, Босанска Крајина и Далматинска Буковица, у

жиги су Божовићевог интересовања. Основу путописа као књижевног жанра чини опис путовања. Путник даје информације о земљи и људима. Већину путописа Божовић је, најпре, објављивао у „Политици”, па их је онда прештампавао у књигама: „Угредни записи” (1926), „Црте и резе” (1928), „Са седла и самара”, „Уре-

Григорије Божовић тражи корене и узроке српске трагике. То његове путописе чини актуелним, што потврђује и данашња драматична стварност у којој обитава и тавори више од две стотине хиљада преосталих Срба, који вапе за слободом и којима су ускраћена права, као ниједном народу у Европи, и који се грчевито боре да на Косову и Метохији остану и опстану.

Тема рада Михаила Шћепановића била је: Дијалекатско као наддијалекатско у књижевном тексту. Књижевни израз Григорија Божовића ослоњен је на Вуков(ски) срп-

Путописи из „Политике”

Путописе „По Расу”, подсећа Тиодор Росић, Божовић је објављивао у „Политици” током новембра и децембра 1925. године. Они су сведочанство о душевном, национално свесном и пркосном старорашанину, брђанском горштаку, динарски виолентном, поштеном, верујућем и душевном. У том погледу парадигматичан је лик, вера и морално-национални назови попа из путописа. Снага вере, национална свесност и хајдучки менталитет воде овог страдалника у одметништво и победу.

ски књижевни језик коме је стабилан ослонац источнохерцеговачки дијалекатски говор. Радоје Симић је говорио о алузивности Божовићевог приповедања, Даница Андрејевић о жени између Ероса и Танатоса у прози Григорија Божовића, Рада Стијовић о лексци овог писца у Речнику српскохрватског књижевног језика Матице српске, Драган Микетић о турцизмима у Божовићевој прози, Бојан Чолак о слици Турака у збирци „Из Старе Србије”, а Миладин Распоповић је указао на тематско-мотивске кругове у приповедачком опусу Григорија Божовића.

Научни скуп наставља са радом у Зубином Потоку.

Зоран Радисављевић

Град културе у фабрици порцелана

УКРАТКО

Награда „Радомир Вучић” балерини Теодори Спасић

Солисткиња Балета Народног позоришта у Београду Теодора Спасић добитница је награде „Радомир Вучић”. Ово признање додељује се младим, талентованим балетским играчима до 28. године живота и то за остварене солистичке или главне улоге из репертоара националног театра, наводи се у саопштењу Народног позоришта у Београду. Жири у саставу Константин Костијук, председник, Љубинка Добријевић и Крунислав Симић једногласно је донео одлуку о овогодишњем лауреату.

Теодора Спасић је одговорним, пожртвованим радом и професионалним приступом остварила изузетан напредак тумачећи солистичке улоге у целокупном класичном и неокласичном репертоару, наводи се у образложењу жирија. Жири је посебно издвојио њен наступ у веома захтевној улози Маше у балету „Крчко Орашчић”, као и главну улогу Ауроре у балету „Успавана лепотица”. Награда „Радомир Вучић” установљена је 2011. године, а досадашњи добитници су Јовица Бегојевић, Милош Маријан, Бојана Жегарац и Игор Пастор. Танјуг

Липарске вечери у Српској Црњи

Липарске вечери су манифестација од великог културног значаја, посвећена нашем великом песнику, сликару и драмском писцу, романтичару, Ђури Јакшићу. И ове године биће одржане до 12. јуна у Српској Црњи. У оквиру ове манифестације, додељује се и књижевна награда за најбољу збирку поезије објављене у претходној години, и одржава читав низ културних програма: позоришни представа, песничких сусрета, промоција књига, представљање локалног аматерског стваралаштва...

Венац липарских градова, пројекат је осмишљен да повеже места у којима је живео, радио и свој белег оставио Ђура Јакшић: Српска Црња, Темешвар, Зрењанин, Кикинда, Пожаревац, Јагодина, Крагујевац и Београд. Како је директор Културног центра из Српске Црње, Родољуб Бошкић истакао: задатак чланова ове заједнице јесте да, кроз различите облике стваралаштва, а најпре оне у којима се Ђура Јакшић највише доказао, негују трајно сећање на овог великана. З. Р.

Жолнајева културна четврт на челу са композитором Иштваном Мартом током протекле године остварила око 1.800 програма

Специјално за Политику

Печуј – Јединствени спој културе и индустрије смештен у Жолнајевој културној четврти у Печују не престаје да побуђује пажњу посетилаца како из Мађарске, тако и целог света. Највећи културни комплекс средње Европе, смештен на месту где је некада живела породица Вилмоша Жолнаја, родоначелника породичне керамичарске мануфактуре, за последњих неколико месеци посетило је преко 20.000 људи.

Пошто је под окриљем овог здања понуђено раздобље Рима, преко Средњег века, до данашњих дана, сваки посетилац пронађе нешто за себе. Кроз Жолнајеву културну четврт преплићу се историја прошлих времена, али и града Печуја, Мађарске и Европе.

Да суседи Мађари веома држе до овог свог репрезента културе смештеног у срцу Печуја, европској престоници културе 2010. године, говори и то што су на чело Жолнајеве културне четврти претри године именовали Иштвана Марта, угледног мађарског композитора, бившег директора Националног позоришта у Будимпешти, који иза себе има изузетну уметничку биографију.

– Није мали задатак осмислити културне и

Иштван Марта

да је ово здање заживело на простору где је некада постојала Жолнајева фабрика керамике и порцелана, на чијим темељима је поникао својеврсни град културе.

„Град Печуј је одлучио да ревитализује овај простор, да га улепша и понуди посетиоцима високе културне садржаје. И у наредном периоду наставићемо да баштинимо и негујемо традицију Жолнајеве породице”, каже Марта.

За очување Жолнајеве керамике од заборава заслужан је инжењер Ласло Ђуђи, који је у младости емигрирао у Америку и непрекидно докупљивао уникатне примере ове керамике. На аукцијама у Њујорку, Лондону, Паризу и Бечу, али и од антиквара, куповао је луксузне предмете који су данас изложени у Сикорске вили. У оквиру Жолнајеве културне четврти функционише и луткарско позориште „Бобита”, али и луткарски музеј са сталним и повременим изложбама радионица лутака. Ту је и неизбежна „Ружичаста изложба”, која на најбољи начин сведочи о Жолнајевом времену.

Б. Г. Требјешанин

Жолнајева културна четврт

